

Nr 154

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa löneanslag m. m. jämte vissa lönegrupperingen berörande motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 147 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 21 oktober 1966, föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1966/67 medge att anslag och anslagsposter som är maximerade av riksdagen får överskridas; *dels* till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 720 milj. kr.; *dels* till täckning av beräknade merkostnader för löner på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 milj. kr.; *dels ock* godkänna i statsrådsprotokollet angivna ändringar i fråga om tjänster som undantagits från allmänt tjänsteförteckningsavtal beträffande statliga och vissa andra tjänster (ATF).

Beträffande den närmare innebörden av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling upptagit åtta vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.* (I: 193) och den andra inom andra kammaren av herr *Jonasson m. fl.* (II: 247), i vilka motioner, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att den ur lokaliseringssynpunkt olämpliga dyrortsgraderingen av de statliga lönesättningarna snarast avvecklas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Åkesson* (I: 201) och den andra inom andra kammaren av herr *Westberg m. fl.* (II: 262), i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t 1. anhålla om skyndsam översyn av dyrortsgrupperingen i syfte att på grundval av 1964 års dyrortsundersökningsmaterial åstadkomma en rättvisare gruppering, 2. anhålla om närmare utredning av de problem som kan uppstå i samband med en avveckling av dyrortsgrupperingssystemet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Isacson* (I: 468) och den andra inom andra kammaren av herr *Åker-*

lind m. fl. (II: 597), i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag förelägges 1967 års riksdag att a) antalet ortsgupper reduceras till två (ortsgrupp 4 och 5) från och med den 1 januari 1968 samt b) en enda lönegrupp (ortsgrupp 5) för hela riket införas från och med den 1 januari 1970;

dels en inom andra kammaren av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Gustafsson* i Stenkyrka väckt motion (II: 365), vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamma åtgärder för en definitiv avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Franzén* i Träkumla och *Gustafsson* i Stenkyrka väckt motion (II: 156), vari hemställts att riksdagen måtte för sin del besluta att Gotland med snabbaste möjliga verkan uppflyttas i ortsgrupp fem inom den statliga lönegrupperingen.

Beträffande motiveringarna för ifrågavarande motionsyrkanden får utskottet hänvisa till motionerna I: 193, II: 262, II: 597, II: 365 och II: 156.

Utskottet. I förevarande proposition nr 147 har Kungl. Maj:t i första hand äskat anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. I samband härmed begär Kungl. Maj:t bemyndigande att för samma budgetår medge att anslag och anslagsposter som är maximerade av riksdagen får överskridas. Anslagsäskandena sammanhänger med under året träffade förhandlingsuppgörelser avseende dels en särskild ramöverenskommelse om löner m. m. för åren 1966—68 och dels särskilda avtal för personal inom mentalsjukvården samt för vissa sjukhusläkare m. fl. Riksdagens löne delegation har på riksdagens vägnar godkänt ramöverenskommelsen samt de båda nämnda avtalen. Det sammanlagda beloppet av de nu på tilläggsstat gjorda anslagsäskandena uppgår till 850 miljoner kronor, varav 720 miljoner under tolfte och 130 miljoner under fjärde huvudtiteln.

Med hänsyn till de avsevärda anslagsbelopp det här gäller har utskottet ansett sig böra på grundval av de i propositionen lämnade uppgifterna göra en sammanställning av kostnadsökningen för statsverket enligt de träffade uppgörelserna. Sammanställningen fogas såsom *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet tillstyrker vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit rörande medelsanvisning och bemyndigande att överskrida vissa anslag.

Propositionen innehåller vidare vissa förslag rörande löneställningen för tjänstemän som av speciella skäl ansetts böra undantas från det för tjänstemän i allmänhet gällande allmänna tjänsteförteckningsavtalet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag även i denna del.

I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling upptagit ett antal vid riksdagens början framställda motionsyrkanden angående dyrortsgrupperingen, vilkas behandling uppskjutits till riksdagens höstsession detta år. Här avses de likalydande

motionerna I: 193 och II: 247 i viss del, I: 201 och II: 262 samt I: 468 och II: 597 ävensom motionerna II: 365 och II: 156. Motionsyrkandena innefattar i huvudsak krav på åtgärder i syfte att åstadkomma en avveckling av den statliga dyrortsgrupperingen; i ett fall avses en jämkning i ortsgrupps-hänseende inom ramen för gällande gruppering.

Utskottet får inledningsvis erinra om att den statliga dyrortsgrupperingen numera endast avser en lönegruppering, sedan ortsgruppsdifferentieringen beträffande skatter, bostäder och hyror avskaffats.

Den mellan statens avtalsverk och tjänstemännens huvudorganisationer träffade ramöverenskommelsen om löner m. m. för åren 1966—1968 innefattar bl. a. den hittills ortsgrupeerade löneplan A. Därvid har de tre förutvarande ortsgrupperna bibehållits. I det allmänna avlöningsavtalet ingår en bestämmelse att ort inom landet hänförs till ortsgrupp med något av numren 3—5 på sätt framgår av särskild bilaga till avtalet. Av nämnda bilaga framgår ortsgrupeeringen för varje särskild ort. I anslutning till den nämnda ramöverenskommelsen har vidare avtalats om en speciell löneplan för undervisningsväsendet, löneplan U, vilken till sin huvuddel innefattar samma ortsgrupeering som löneplan A. Såsom ovan nämnts har riksdagens löne delegation på riksdagens vägnar godkänt ramöverenskommelsen.

Av det anförda framgår — vilket utskottet f. ö. understrukit i tidigare utlåtande i dyrortsgrupperingsfrågan — att lönegrupperingen utgör ett led i löneplanens utformning och numera är en förhandlingsfråga. Detta gäller även uppkommande speciella spörsmål om jämkning i ortsgrupps-hänseende av viss ort eller viss grupp av orter inom ortsgrupeerings-systemets ram. Det må i detta sammanhang erinras om att den tidigare förefintliga dyrorts-nämndens verksamhet numera upphört.

Mot bakgrunden av det anförda och med beaktande av att kostnaderna för eventuella reformer rörande lönegrupperingen påverkar kostnadsramen för kommande avtalsuppgörelser anser sig utskottet icke böra tillstyrka, att riksdagen på grundval av de föreliggande motionsyrkandena skulle ge uttryck för några bindande ståndpunktstaganden rörande lönegrupperingens avveckling eller jämkningar inom densamma. I enlighet härmed får utskottet avstyrka de ifrågavarande motionerna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1966/67 medge att anslag och anslagsposter som är maximerade av riksdagen får överskridas,

2) till *Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 720 milj. kr.,

3) till *Täckning av beräknade merkostnader för löner på*

tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 milj. kr.,

4) godkänna de i statsrådsprotokollet angivna ändringarna i fråga om tjänster som undantagits från allmänt tjänsteförteckningsavtal beträffande statliga och vissa andra tjänster (ATF);

B. att motionerna I: 193 och II: 247, såvitt nu är i fråga, I: 201 och II: 262, I: 468 och II: 597, II: 365 samt II: 156 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 november 1966

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 155.

Reservation

av herr *Axel Andersson*, fröken *Andersson*, herrar *Ivar Johansson*, *Per Jacobsson*, *Åkerlund*, *Karl-Erik Eriksson*, *Johan Olsson*, *Bohman*, *Eliasson* i *Sundborn*, *Turesson*, *Gustafsson* i *Kårby*, *Nelander*, *Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 3, som börjar med »Mot bakgrunden» och slutar med »ifrågavarande motionerna», bort ha följande lydelse:

»Även med beaktande av det anförda anser utskottet emellertid påkallat att riksdagen gör ett uttalande angående lönegrupperingens fortbestånd. Enligt utskottets mening måste det betecknas som anmärkningsvärt att den genomförda prisgeografiska undersökningen inte fullföljts med avseende på lönegrupperingen, trots att det föreliggande materialet måste anses styrka uppfattningen att nämnda gruppering bör avvecklas. Utskottet anser för sin del att skäl föreligger för riksdagen att ge uttryck åt den uppfattningen, att frågan om lönegrupperingens avveckling bör aktualiseras i samband med kommande löneförhandlingar avseende tiden efter den som innefattas i nu träffade uppgörelser. Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna denna sin uppfattning.»

dels ock att utskottets hemställan under B. bort ha följande lydelse:

»B. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 193 och II: 247, såvitt nu är i fråga, I: 201 och II: 262, I: 468 och II: 597, II: 365 samt II: 156, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört beträffande lönegrupperingens avveckling.»

Bilaga

Kostnadsökning för uppgörelser enligt prop. 1966: 147

(Miljoner kronor, avrundade tal)

1. Generella löne- och pensionshöjningar

a) Retroaktiva tillägg för tiden 1/1—30/6 1966	
affärsverken	140
statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet	340
	<hr/>
	480 mkr.

Härav beräknas på tilläggsstat för budgetåret 1966/67
 under tolfte huvudtiteln 300 mkr.
 under fjärde huvudtiteln 43 mkr.

b) Generellt tillägg för budgetåret 1966/67 i vad avser 1966 års totalram	
affärsverken	225
statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet	425
	<hr/>
	650 mkr.

Härav beräknas på tilläggsstat för budgetåret 1966/67
 under tolfte huvudtiteln 360 mkr.
 under fjärde huvudtiteln 63 mkr.

2. 1966 års B- och C-lista, budgetåret 1966/67, 1966 års ram

affärsverken	55
statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet	85 ¹
	<hr/>
	140 mkr.

Härav beräknas på tilläggsstat för budgetåret 1966/67
 under tolfte huvudtiteln 60 mkr.
 under fjärde huvudtiteln 24 mkr.

3. 1967 och 1968 års totalramar

Budgetåret 1966/67	210 (avser 1967 års ram)
» 1967/68	465
» 1968/69	255
	<hr/>
	930 mkr.

4. Totalkostnad 1966/67—1968/69

Enligt 1 ovan	1 130
» 2 »	140
» 3 »	930
	<hr/>
	2 200 mkr.

¹ Oberäknat kostnaderna för införande av ny löneplan för undervisningsväsendet.